ఆంధ్రభూమి

21-1-1962 ఆదివారం

వివిధ వ్యాసావళి

స్కెచ్

కదలిపోతున్న రైలులో

ఎ. వెంకటేశ్వరరావు

రైలు కదలటానికి ఇంకా ఐదు నిమిషాల సమయం ఉన్నది. స్టేషన్‌లో ఎక్కడ చూచినా జనం! జనం! గుంపులు గుంపులుగా, బారులు బారులుగా ఒంటరిగా జనం. టీ, కాఫీ, సిగరెట్ అని అరుస్తూ తిరుగుతున్న "హాకర్స్"కూలీ, కూలీ, అని అరుస్తూ హడావిడిగా పరుగెత్తుతున్న కూలీలు. తమవాళ్ళకు వీడ్కోలు ఇవ్వటానికి వచ్చిన మిత్రులు, బంధువులు. వీరి వెంట వచ్చిన ఒకటి రెండు రిక్షాలు. చేతులు కట్టుకొని దూరంగా నిల్చొని చూస్తున్న పేదలు-మరికొందరు...

పెద్దలు విలువైన, కోవగి చుకొంటున్న- ఆహ్వానిస్తున్న, ప్రేమతు న్న, పిల్లలు ఆడుతున్న, నడుస్తున్న నవ్వుతున్న ధ్వ ఈ చివరనుండి ఆవలి వరకు ఒక్కసారి కలయచూశాను. ప్రవచలో కనిపించే వివిధ్యమైనవస్తువులా కూడలివలె కనుపించింది. ఇది ఒక చిన్న ప్రపంచం. ఈ చివర నుండి ఆ చివరివరకు ఒకసారి నడచి వెళ్లి వద్దామని బయలెలేరాను. మొదట తతగతి పెట్టెపైపుకు దృష్టి మళ్ళింది. అందులో జనం చాలా సందడిగా ఉన్నారు. ఉన్న వాళ్లకూడా చాలా తీగ్గా కూర్చొని దిక్కులు చూస్తున్నారు. కొందరు పడుకొని ఉన్నారు. ఒకరు, వత్రిక చదువుతున్నారు, మరొకరు కుక్క పిల్లని ముద్దు పెట్టుకొంటున్నారు. ఏ అందజది, ఆశాంతి, ఆత్ర పడటం, ఆరోపణలు ఉన్నట్లు కనిపించకుండా, కాంతంగా ఈ బహిః ప్రపంచంతో సంబంధం అంతంగాలేనట్లు నిర్మత్యంగా ఉన్నారు. వీటానికి పోటీపడి పోట్లాడి స్థలం సంపాయించుకొనవలసిన అవసర మేమున్నది వారికి. నా దృష్టి అటువైపు ఎక్కువ సేపు నిలవలేదు

ప్రక్కనే మూడవ తరగతి పెట్టె. అందులో జనం క్రిక్కిరిసి ఉన్నారు. ఎల్పినటానికి స్థలంలేదు. బుట్టలతో, కట్టలతో, వస్తువులతో. పెట్టెలో పిల్లలతో సహా అందరూ స్థలంకొరకు పోటీ పడుతున్నారు. అక్కడక్కడా మాటకు సీకులాడటం-తిట్లూ తగవులూబలూ. ఆ పెట్టెలోకి రావాలని బయట నుండి ప్రయత్నిస్తున్న ప్రయాణీకులను లోపలివాళ్ల శత్రువులుగా చూస్తున్నారు. తలుపులు వేసి లోపల అడ్డంగా నిల్చొని ముందుకు వెళ్లు, వెనకకు వెళ్లు అని పలహరిస్తూ జాగాలేదని ఖచ్చర్గా చెప్పేస్తున్నారు.

కొంత మంది ఆంతకిందటే పెట్టె మొదట్లో తలుపు తోసుకొని లోపలికి చొచ్చుకొని వెళ్తున్నారు. లోపలికి వెళ్లి, తరువాత ఒకరి ముఖాలు ఒకరుచూచుకొని, నిజ్జన్న కొంత సేపటికి మాట ముచ్చటలోకిదిగి మిత్రులై పోతున్నారు. మళ్లీ కొంత సేపటికి బయట నుండి-రావాలని ప్రయత్నించే వాళ్లపై అంతా కలసి అదే ప్రయోగం చేస్తున్నారు. లోపలికి రావాలన్న ప్రయత్నంలో కొందరు నలిగిపోతున్నారు. మరికొందరు నిలువలేకపోతున్నారు. మోగ మాటలు పడేరు, శక్తిహీనులు, నుండినవే ఎక్కు గొణుక్కుంటూ నిసుకుంటూ నిసుక్కూ ముదుకూ పరుగెత్తి రెండు మూడుసార్లు, తమకు బుద్ధివుటిన పెట్టెలో హాయిగా కిటికీ నుండి పొయిను లోపల పడేసి చుక్కలు పట్టుకొని విల్చొని కొంత సేపటికి లోపికి ప్రవేశిస్తున్నారు విల్చగాను కదలకుండా. మెదలకుండా మూలల్లో నక్కి ఉన్నారు. జనం స్థలం లేదని తెలిసే వాటిలోనే ఎక్కుతున్నారు తమ తమ కుటుంబాలతో. స్త్రీలకు ప్రత్యేకించబడిన పెట్టెలు చాలా భాగం ఖాళీగానే ఉన్నవి. వీరు తమ హక్కును సంపూర్ణంగా ఎదుకు వినియోగించుకోవడం లేదనిపించింది.

రైలు కదలటానికి మొదట గంటయింది. గంట కిపరిచగానే బయలు నడచివెళ్లి నా పెట్టెలో ఎక్కి విల్చొని పాట్‌ఫారం వైపు తలతిప్పాను. ఇంకా వెనుకటిలాగ జనం పరుగెత్తుకుంటూ వస్తూనే ఉన్నారు. ఇప్పటికే అలాంటి ప్రకారం బండిలోటుగా బయలేరింది, ఇంకా ఈ రైలు ఇక్కడ ఎంతోసేపు ఆలస్యం చేసినా ఇంకా రైలు తప్పిన ప్రయాణీకులు వెనుకటి ఎప్పుడూ ఉంటూనే ఉంటారనిపించింది. ఎక్కడ చూచినా ఆరాటం ఆశాంతి, పోటీ ఫారం మంజా రణగొణ ధ్వనులో ఓడి మహా కోలాహలంగా ఉన్నది. ఈ కోలాహలం పొయ్యిన మోగిన రైలు కూచే ప్రొద్దు పేయబడుతున్నట్లయి సొమ్మసిల్లి ముడుచుకొని రెండు మూడు జిడ్డల గిడుచుకొని తెప్పరిలుతున్నది. రైలు పాట్‌ఫారం దాటి వదుతున్న ది. లయాత్మకమైన ఈ ధ్వనిలో లీనమై తక్కిన దృశ్యాలన్నీ అణిగి అణిగి శాంతి నిశ్చలత్వం కొనుక్కొని ఉన్నవి. గతా పరిణామంతా రెండు కిలోలకు తొలగి ఆ ఆందోళన తగిపోయి ఎక్కువ ప్రాణాలు అక్కడ కుదుటపడి హాయిగా ఊపిరి తీసుకుంటున్నట్లనిపించింది.

పెన ఆంతకుముందే నేనొకమిత్రుడికొని పక్కనుచుకొన్న బెర్త్ పైకెక్కి నడుం వాల్చాను. రైలు కదిలినకొద్దీ పెట్టెలో క్రమంగా మనుషులు కూడా అవస్థపడ్డ పిలో విసుగుదలతో నిస్సహాయంగా విల్చొని ఉన్నారుకొందరు. వీరు మూడవ తరగతిలో ప్రయాణం చెయ్యలేదు. గొప్ప మర్యాదల మనుగులో అభిమానం రీ అడ్డు ఎస్తున్నట్లనిపిస్తున్నది వారు మొదటి తరగతిలో ప్రయాణం చేసే శక్తి కలిగి ఉండరు. ఇది సిలి.

నాకెలే పడుకోడానికి తక్కువగా స్థలం దొరికింది. హాయిగా ఉన్నది. ఎక్కడ తా కదలిపోతుంది. మనిషిపడుకో వల్సిన పనిలేదు! ఇక్కడ ఎక్కడ కుదుటుడి హాయిగా ఊపిరి తీసుకుంటుంట్లనిపించింది.

పెన ఆంతకుముందే నేనొకమిత్రుడికొని పక్కనుచుకొన్న బెర్త్ పైకెక్కి నడుం వాల్చాను. రైలు కదిలినకొద్దీ పెట్టెలో క్రమంగా మనుషులు కూడా అవస్థపడ్డ పిలో విసుగుదలతో నిస్సహాయంగా విల్చొని ఉన్నారుకొందరు. వీరు మూడవ తరగతిలో ప్రయాణం చెయ్యలేదు. గొప్ప మర్యాదల మనుగులో అభిమానం రీ అడ్డు ఎస్తున్నట్లనిపిస్తున్నది వారు మొదటి తరగతిలో ప్రయాణం చేసే శక్తి కలిగి ఉండరు. ఇది సిలి.

నాకెలే పడుకోడానికి తక్కువగా స్థలం దొరికింది. హాయిగా ఉన్నది. ఎక్కడ తా కదలిపోతుంది. మనిషిపడుకో వల్సిన పనిలేదు! ఇక్కడ ఎక్కడ కుదుటుడి హాయిగా ఊపిరి తీసుకుంటుంట్లనిపించింది.

రైలు ఎడమగా ఎడమగెత్తుతున్నది రాజధానిని వదిలిపెట్టి రాజధాని నగరం నుండి వెళ్లవలుతున్న తెలుగు నవలా త్రయం లను గురించి కొందరూ, విద్యార్థుల 'కళా సేవ' నిర్వహించిన పోటీలను గురించి కొందరు, కొంత సేపు చర్చించుకొన్నారు. చీకటిని చీల్చుకుంటూ రైలు వడుగెత్తుతున్నది. 'ట్రాన్సిస్టర్ రేడియో' నిద్రపోతున్నది. ప్రయాణీకులు మాటాడి మాట్లాడి, అలసిపోయారు. కొందరు కళ్లు మూసుకున్నారు. కొందరు కళ్లు తెరుచుకొని ఆలోచిస్తున్నారు. ఒక రదరు ఎక్కడికో లేగి తోటి ప్రయాణీకుని శరీరంపై తల వాల్చి నల్లలకు బయటపడకుండా గుసగుసలాడి విదిపోతున్నారు కలలుకంటున్నారు. వీటి అడవలో నుండి గుమ్ముగా పిట్టలు విడుదరధ్వని కిచకిచ విస్తున్నది. ఒక మహా ధ్వని ప్రవాహ సహంగా సహజంగా అనిపిస్తుంది సాగిపోతున్న వ్యక్తు ఒక మూల నుండి ఉత్పన్నమైన వేయిద్వనులు దేనిలో అంతర్లీనమైపోకుండా దేనిని ఒక ప్రత్యేకత కలిగి వినవస్తున్నట్లు వినిపిస్తుంది. వా నురెప్పలు బ్రరువు ఉన్నాయి. కానీ, నేను మెల్కొనే ఉన్నాను ఏదో స్టేషనులో రైలు ఆగింది. ఇద్దరు ముగ్గురు ప్రయాణీకులు వచ్చి విల్చొన్నారు. అలికిడి విని కళ్లు తెరుచుకుని చూచుకున్నా. రైలులో కూర్చొనటానికి సరిలేదు చిటమే. ఒకవేళ టికెట్ దొరకలేదనుకొని అప్పుడు ఎలాగో సంపాదించో లేకుండానో ఎక్కి డబుల్ చార్జ్ కిట్టడానికి నా నిదుడి. ఎలాగో రైలులో ఎక్కి విల్చొనో, దేనో ఎట్టుకొని వ్రేలాడుతూనో గమ్యస్థానం చేరుకోవటానికి ప్రయత్నిస్తాడు మావివుడు. కానీ ఆగి పోవటానికి అంగికరించదు. ఎందుకంటే ప్రయాణం చెయ్యలేకపోతే అత్యావసరం గనుక ఈ ప్రయోజనం ముందుర ఆ ప్రయోజనం అత్యల్పం గనుక అల్పమైన దాన్ని నిర్లక్ష్యం చేసే అధికమైన దానిని ప్రాముఖ్యం యిచ్చి ఎవో లాభగతి వాంఛిస్తాడు మానవుడు. ఎవురూ ఏ విషయంలోనూ చూస్తూ చూస్తూ తమ హక్కులను ఊరకనే ఎదురుకొనవ దానికి ఎవరూ వంపిస్తలుకారు. దీనికి ప్రత్యామ్నాయం యాంగ ఎక్కడో ఏదో ఆ కాశిస్తాడు

ఎప్పటి కప్పుడు ఉద్దేశాలను బట్టి స్వయం స్వభావ గతాల్లో మార్పులు ఉండవచ్చు. కానీ అదిపేరు విషయం.

ఇంతలో 'అమ్మాయిమెట్' అని ప్లాటు ఫారం మీదర్లెల్వి కోర్చు మాటవినిపిస్తుంది. ఒక కుదుపు కుదిపి రైలు ఆగింది రెండిరి, సామాను తీసుకొనమని కూలీకి చెప్పి సిగరెట్ కాలుస్తూ ప్లాట్ ఫారంపై పల్చన్నా ఆలోచనంటే "అదునిక యుగంలో ఈ రైలు ప్రయాణం అనంత మైన ఈ విధ్వంస ప్రపంచంలో ఒక జీవిత దర్శ భావం" అని అని పించింది. కదలి పోతున్న రైలు చప్పుడులో 'వందేమాతరం' అనుకూలి మాటలు సన్నగా వినిపించాయి

నవలా సాహిత్యం పుట్టు పూర్వోత్తరాలు (2)

ప్రాచీన ఈజిప్ట్, గ్రీస్, రోమ్‌లలో అంకురార్పణ

నేటి సాహిత్య ప్రమాణాలకు ఏ మాత్రం తీసిపోని తొలినవల జపాన్‌లో అవిర్భవించి దని ఈ వ్యాసం మొదటి భాగంలో పేర్కొనటం జరిగింది. అంత మాత్రాన అంతకు పూర్వం అసలు నవలలే లేవని భావించరాదు. మధ్య యుగాలనుంచి యూరప్‌లో నవల సాహిత్యవికాసం సువిచిత మేకాని ఈ ఖండంకన్నా ఎంతో కాలం ముందే మహోన్నత నాగరికత నెలకొల్పుకొన్న దేశాలను గురించి మనకు తెలిసింది బహుస్వల్పం. ఆధునిక ముద్రణ పరికరాలు లేని ఆ కాలంలో జరిగిన ఎన్నో అమూల్య రచనలు నేడు మనుగడలేకుండా పోయినవి. అయినా కొలవారిదిగా మనదిండకొచ్చిన స్వల్ప అవశేషాలు నేడు మనకు కొన్ని సత్యసామాన్య శిల్పలక్షణాలను అనువరించినవని నిస్సందేహంగా చెప్పవచ్చు.

నవలలుగా మనం పేర్కొనదగిన రచనలకు ఈజిప్టు పుట్టినిల్లు. ప్రాచీన ఈజిప్టులో అవతరించిన సాహిత్యంలో నేడు మనకు లభించేది బహుస్వల్పమే కాని అప్పటికే నేడు తెలిసిన అన్ని రూపాలలో కథా రచన జరిగినదని చెప్పవచ్చునే మాత్రం ఆధారాలు దొరుకు. 12 వ రాజవంశం ఏలిన కాలానికి క్రీస్తుకు పూర్వం 2000 సంవత్సరాలకు చెందిన పెక్కు కథలు, కొన్ని నవలలు మనకు సమగ్ర రూపంలో లభించాయి. ఈజిప్ట్ దేశాన్ని గురించి పాశ్చాత్య గ్రంథాల ద్వారా పాఠాలు నైతికవ్యక్తిగత మతాదివరుల తాత్విక కీలకమీమాంసలు, ప్రజల మత భావాలను గురించి కొన్ని అభిప్రాయాలను ఏర్పరచుకొన్న వేద పాఠకులకు అనాటి సాహిత్యంలోని కథావస్తువు సంక్రమం కలిగించక మానదు. అనాటి ఈజిప్ట్ కథలు మూడువేల సంవత్సరాల అనంతరం ఇటాలియన్ రచయిత బొకాషియోమోదికా మోనో కథలలో లైంగిక శృంగారలక్ష్యం విషయంలో పరిణామగలవని పేర్కొనవచ్చు. ప్రతుత్వాదివేత పాఠాలను వృద్ధుడు, అవిసేకిని చిత్రించి అనేక విధాలుగా అవహాస్యాలకు గురి చేయటం ఆ కథలలో పరిపాటి. ఒకప్పుడు పాఠాలు విద్రిస్తుండగా ఆయన గడ్డాన్ని పట్టుకుని ఊపరిలేని తన్నించుకుగలవని వచనం పెట్టి ఒక యువకుడు గెడపు సాధిస్తాడు దిరి తిగ్రంథాలలో పేర్కొన్నట్టుగా పాఠాలు వారి ప్రవర్తనా కాండలు దైవాగ్రహ కంటూకులకూలి, పవిత్రతుల్యులని కాని ఈజిప్ట్ పురాణ కాలంలో జరిపిన పరిశోధనం పొరపాటు మాత్రమే కాగలదు. తమను అవహేళనం చాలు చేసే ఈ రకపు సాహిత్యాన్ని ఆదరించి పోషకులుండా మంచి

రచన: ఆర్. వి. బి. శర్మ

పోషణచేసి ఉత్సాహపరిచగల పరిస్థితి యత అనాటి ఈజిప్ట్ వాసికర్థానికి ఉండేవని చెప్పటానికి ఎంతైనా ఆస్కారం ఉన్నది.

"సిక్రిప్టెన్ ఆఫ్ బాక్స్": దినపత్రికలు ఏన్స్ అనే ప్రముఖగాదర, సముద్రయానంలో మునిగి పోయి విదేశాలలో సుదీర్ఘకాలం జీవితం గడిపించి వారకు అన్నట్టూమిపై అడుగిడి అనుభవాలు పొందిన "సిమహా" అనే వ్యక్తి కథ ప్రాచీన యీజిప్ట్ నవలా సాహిత్యానికి మచ్చుతునక కథ. వీటిలో మొదటి రెండు ప్రేమ, కరుణ వాటితో ఆదర్శహృదయులైన వారి స్వప్నాలను చిత్రించగా మూడవది కొంత వరకు వ్యక్తిగతి మూనం కాత్మిక శిక్షణతో కథావస్తువును చిత్రించినది.

నవలకు పరిమితి ఏమిటనే విషయంపేదు మనవు వేడించినట్టుగా అనాడు జీవియనకు కూడా వేసిన కలిగించినదనే. కాని చిన్న కథ శేష ప్రశ్నగానే మిగిలి పోయినదని మాన కథావస్తువులలో ఒకటి పాత్రలు.

పాత్ర 'టానియన్' అప్యూలియస్ పాత్ర 'లూసియన్,' ఈ కోవకు చెందినవే అందులో అప్యూలియస్ రచన "డి గోల్డెన్ యాస్" చాలానోదాత్మకమైనవి. మానవులు చూడని ఎన్నో దృశ్యాలు, వినటానికి వీలుకాని అంతరంగిక సంభాషణలను గాడిద పాత్ర చేత కిళ్ళర చూచినట్టుగా వర్ణనలుగా చెప్పించవచ్చు. ఇటువంటి రచన మధ్యన ఎరోస్ అండ్ సైకి కథను అనాదారణమైన సుందరోన్మత్తఆదర్శవాదాన్ని నిదర్శన పట్ల వంశయాలను, లైంగిక ప్రవృత్తులను, అపూర్వ సాహస కృత్యాలను చిత్రించటం జరిగింది. ఇన్ని అంశాలను ఒకే ఆవకిలో చదివి ఆనందించే పాఠకులు బహు అరుదు. వీటన్నిటినీ ఒకే కథలో ఇమిడ్చటం కూడా సాధ్యం కాని విషయం

ఆధునిక దృక్పథంలో పరిశీలిస్తే ప్రాచీనుల ప్రయత్నాలన్నీ శైశవదశలోని తప్పటడుగుల వలెనే కనిపిస్తాయి. కాని నేడు నవలలలో మనకు ప్రీతి పాత్రమైన అంశాలన్నీ అప్పటికే అ కాలపు రచనలలో స్ఫుటంగా గోచరిస్తాయి అంత మాత్రాన ఈ అంశాలన్ని సమగ్ర రూపంలో ఉన్నట్టుగా భావించరాదు నేటి నవలలోని వివిధాంశాలకు ప్రాచీన కథా సాహిత్యంలో కనిపించేది అంకురాలు మాత్రమే. 4 వేల సంవత్సరాల క్రితం ఈజిప్షియన్లు, 2 వేల ఏండ్ల క్రిందట గ్రీకులు నేడు మనకు నచ్చేటు రచనలు చేయగలరని ఊహించటం కూడా-అవివేకమే. అనాటి "ఇలియడ్" "ఒడిస్సీ" వారత, రామాయణం వంటి పద్య కావ్యాలు నేటికి ఆదరణ పొందుతున్నప్పటికీ, ప్రాచీన కాలపు నవలలు మాత్రం మ్యూజియంలోని వస్తువులుగా ఎందుకు పరిణమించాయనే ప్రశ్న ఉత్పన్నమౌతుంది. నవలా సాహిత్యంలో తరువాత దశలలో సంభవించిన పరిణామమేలో ఈ ప్రశ్నకు సమాధానం.

(సశేషం)

స్కెచ్:

"జిందాబాద్ మునిసిపాలిటీలు"!

"ఏం గురువయ్యగారూ! ఏంటి కబుర్లు? దిన్నారుగా."

"అంతా కులాసా?"

"అవ, ఏలాగాయే— మీ దయవల్ల పరవయ్యిగారూ"

"మనదగ్గుముందిలే అంతా ఆ భగవంతుడి దయ. అవ అన్నట్లు ఇదివరలో నువ్వు మూడ్రోజులకి ఉదోగంలో చేరతా మన్నావనిని వానిపోయినా నువ్వుగూడా ప్రయత్నిస్తూ ఉన్నానని చెప్పావుగదూ ఏమైంది?"

"ఏమైంది! ఇన్నాళ్ళుగా నా ప్రయత్నం నెరవేరింది వాడు మునిసిపల్ స్కూల్లోనే టీచర్‌గా అప్పాయింట్ అయ్యాడు గా అప్పట్నుంచీ ఈ రోజు ఇదో గంట దొరికేసరికే నా తరం వాణ్ణి పిలుచుకొచ్చిందంటేనమ్మా

'ఇట్టా పుచ్చుకొన్న మా వాడికి కూడా నెలకు అయిదు రూపాయలేనాయె. 'చెర్ పిల్లోగా' మనల్లడదు 'ఇంటర్' గూడా పూర్తి చేయనివని అంటాడు. అయితేంటు పోస్టులో కుదిరి దాదాపు నెలకు మూడొందలు గడిస్తున్నాడిగదా!"

"అయితే గురువయ్యగారూ! మీ పుణ్యాన గట్టి సిఫారసే దొరికి లేదన్నమాట ఈ కాలం సిఫారసే తప్ప ఏమీలాభంలేదు. నా విషయం చూడరాదూ, గుర్తుమేటు కాలంటాయి నీ పిల్లలిద్దరూ మునిసిపాలిటీ వాటాన్నాలోనే ఎంతో తిరుగుతూ ఆ భగవంతుడే నీకు ఉద్యోగం ఇప్పించాలంటూ వేడుకుంటూ ఉండేవాడు గదా! రెండు నెలల ముందు మ్యాటేమో నా పాలిట పుడుతుపడింది. ముగ్గురు మునిసిపాలిటీ రోడు కాంట్రాక్టులు పట్టిన తర్వాత మునిసిపల్ రోడ్డులో గా, (కొత్తగా) యిచ్చినాయట మన్నా అన్నాడనే నాకో కాంట్రాక్టులు గూడా ఆయనగారి పేరుమీద కొట్టాడు నా, మరి నా కొడుకు ఎట్టాగా నాలుగు డబ్బులు సంపాదిస్తాడు గదా."

"అదేమిటి వర్మయ్యా? గవర్నమెంటు కంటే ఎక్కువ మునిసిపాలిటీలు ఎక్కువ మనిషిపాలిటీలు ఇచ్చేస్తాయి గదా! మన ఎట్టణంలో పెద్ద ఉద్యోగాలేవో ఎరిమిటరీ స్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయుడు కూడా మునిసిపాలిటీ వారే గదా! ఆయనగారి పేరుమీద కాంట్రాక్టులు నా, మరి నా కొడుకు ఎట్టాగా నాలుగు డబ్బులు సంపాదిస్తాడు గదా."

"సంపాదించొచ్చు-కాని యుమయాతవ. ఆఫీసుల చుట్టూ కాళ్ళరిగేటట్లు తిరగాలి. అనుకున్న టెండరు ప్రకారం ఎనుకు కాంట్రాక్టులు అదీ "స్ట్రాంగ్"గా ఉండాలట! ఏ మాత్రం ఎవి బాగలేకపోయినా లేక గడువు దాటిపోయినా డిపాజిట్ బుక్ దాలా ఆటనట్టే! ఏమైనా రెండో పండవస్తే ప్రజాశక్తి పనుకూ అని బాగనే సాగినై కొని ఇప్పుడు ఎందుకు, అక్కడు, మేకలు, విస్తగాన్ను రోడ్లపై విహరించడం అత్యధిక మయ్యాయి తీర్మానాల్లో తీర్మానించుకొన్నట్లుగా వాటినరికిస్తే వర్షాలే లేదు గదా. ఇంకా కొన్ని పేజీల్లో రోడ్ల వెంట విద్యుద్దీపాలు లేవు వరిక-మరుగు దొడ్లయితే ఒక్కటి గూడా మన పట్టణంలో లేదు. మంచి నీటి కుళాయిలు గూడా కొన్ని పేటలకు లేవు: అంటే మనకు కావల్సిన కనీస సౌకర్యాలే కలుగచేయటానికి వెనుకా పేతమైన పనులు కొనసాగించాలని నిర్మాణించుకొంటున్నారు. లేకపోతే మన కెందుకయ్యా యీత కొలమలూ పేరేయమలూ. ముందు కనీస అవసరాలు సక్రమంగా తీర్చగలిగితే తర్వాత మిగతావి చూసుకోవచ్చు. ఉట్టి కెక్కలేనమ్మ వర్తాని కెక్కుతున్నట్లుగా ఉంటుంది-మన మునిసిపాలిటీలు చేయబోయే పనులను చూస్తే."

"గురువయ్యా! నీకెందుకయ్యా-ఆ అనుమాలాలన్నీ. ఏమైనప్పటికీ దేశం అభివృద్ధి చెందుతున్న మాట నిజమైనదని ఒప్పుకోవల్సిందేగా! కాకపోతే మనం అనుకరించే రాజాలన్నీ పాశ్చాత్య వర్తకులే ఉన్నాయి కాబట్టి వనులు జరగడంలో కొంచెం నిదాన జరగడం సహజమేగదా. ఇప్పుడు తిర్మానం చేసుకొన్నంత మాత్రాన పనులు త్వరగా అవుతాయా ఏమిటి? ఏ మాత్రం ముందు మనకు కావాల్సిన కనీస సౌకర్యాలకే ప్రాధాన్యం ఇవ్వవలసిందిగా కోరుకు (మునిసిపాలిటీ వారికి) మళ్లీ నేనొకవారి పనుకు తెలిపాను. వింటావుగదా."

"అటా అయితే పర్వాలేదు...మావాని విషయం గూడా కొంచెం గుర్తుంచుకో."

"అవ, గుర్తుంచుకొంటాను కాని మరి మునిసిపాలిటీలు మనకు చేస్తున్న మేలులను తిరస్కరించివుగదా?"

"అదేమిట డీ అల్లా మాట్లాడుతావు? తిన్నింటివాసాలు లెక్కెట్టాలా?"

"అయితే సరే, బోలో-మునిసిపాలిటీలూ జి బాబాడ్, మునిసిపాలిటీలూ....."

"జిందాబాద్!"

అమర్ జీ

అభ్యుదయభావాలు-అతివలు

టి. సావిత్రి

ప్రముఖంగా ఉండడం చేత విశాల హృదయులైన కొందరు పురుషులు గూడ కొన్ని విషయాల్లో తలొగ్గుతున్నారు. ముందుగు వేసిన పురుషుని చూర్గానికి గూడ మోకాలు అడ్డుతున్నారు. స్త్రీలు, ముఖ్యంగా స్త్రీ జాతికి మొట్ట మొదటి శ్రేణిలో నిలబడిన వారు, తక్కిన వారికి ఆదర్శ ప్రాయంగా ఉండవలసిన వారు. తోటి వారు తోటి స్త్రీని స్త్రీ హృదయంతో అర్థం చేసికొనవలం జరగాలి. స్త్రీ జాతి పురోభివృద్ధికి అడ్డొడాలగా నిలబడే దురాదరవు అడ్డు గోడలను అధిగమించవిధేధారత జాతికి మోక్షం లేదు

ఇటీవల ఒక వారపత్రికలో ఒక సోదరి గృహిణికి జీవితంలేని పరిచారిక అనే వర్ణన వాడాడు, తర్వాత యింట్లో ప్రతి చిన్న పనికి తాను సుబువుగా చేసుకోగల పనికి గూడ భార్యను ఎలా అడుమాయించి ప్రశ్నాడు, ఆ వ్యాసం వ్రాసిన మహిళ ఏదో సహోపదేశం, చేసి ట్లు దయ్యబడుతూ సమర్థించి తమ వితిత్రకిని దాటుకొన్నారు కాలమంది సోదరీమణులు. అవగాహనచేసిన పురుషుని ప్రేమం వస్తుంటడం, విరసరాదియైన స్త్రీని తెగనాడడం స్త్రీలకే చెల్లుతుంది. చిత్రకారుడు కుంచెరిం గా. ఎప్పుడూ ఇంతే కా రూపు లు చూపు వంతేపం చేసి. ఆ వంద ం చెడి స్త్రీ లే ఇది స్త్రీ జాతికే అవమాన కరమైన విషయం. స్త్రీ హృదయాన్ని అంత అవహ్యంగా చిత్రకరించి చౌకబారు హాస్యాన్ని కలిగిస్తున్నారంటే వేటి సమాజం యొక్క నాడీగుపునకొంతవరకైనా బోధపడుతుంది.

స్త్రీ లూ, పురుషులూ సమానమేనని నైతిక సూత్రాలు యిద్దరికీ ఒకటే నని గ్రహించాలి. దాన్ని అమలు జరపాలి. కుటుంబంలో మగ పిల్లవాడు తప్పు చేసినా, ఆడపిల్ల తప్పు చేసినా ఒకే రకంగా దండన జరగాలి ఇరువురి ఉత్సాహ జీవితాలు గూడ ఒకే మాదిరిగా, ఒకే న్యాయాన్ని అన్వయించి మాట్లాడుకొంటే యిద్దర్నీ పిల్లలకుగతి గావాలి.

అదే సమయంలో తమ తమ సంకీర్ణ భావాలను సొగసుగా చితికి కలిగించు బంధాలు లేదు తుంటాయి మహిళలు తామిద పంకెళ్ళను తెగ త్రెంచుకుని పురోగతి గాలపడుతున్న తారక తాని పాదాలకు బంధాలు వేస్తున్నారు మన స్త్రీలు. పురుష జాతిలో గూడ యిలాంటి స్త్రీలను అల్ప త్వంలోను, సంకీర్ణతలోను, ఇక్కట్టుస్థితిలోను మిందిన పురుషులన్న మాటలు జనమే. పైన చెప్పినట్లుగా వారి శాతం తక్కువ, అదిగాక సాంఘిక విషయాలలో స్త్రీల పాత్ర అడ్డుకి అడ్డొడాలగా నిలబడే దురాదరవు అడ్డు గోడలను అధిగమించవిధేధారత జాతికి మోక్షం లేదు

ఇటీవల ఒక వారపత్రికలో ఒక సోదరి గృహిణికి జీవితంలేని పరిచారిక అనే వర్ణన వాడాడు, తర్వాత యింట్లో ప్రతి చిన్న పనికి తాను సుబువుగా చేసుకోగల పనికి గూడ భార్యను ఎలా అడుమాయించి ప్రశ్నాడు, ఆ వ్యాసం వ్రాసిన మహిళ ఏదో సహోపదేశం, చేసి ట్లు దయ్యబడుతూ సమర్థించి తమ వితిత్రకిని దాటుకొన్నారు కాలమంది సోదరీమణులు. అవగాహనచేసిన పురుషుని ప్రేమం వస్తుంటడం, విరసరాదియైన స్త్రీని తెగనాడడం స్త్రీలకే చెల్లుతుంది. చిత్రకారుడు కుంచెరిం గా. ఎప్పుడూ ఇంతే కా రూపు లు చూపు వంతేపం చేసి. ఆ వంద ం చెడి స్త్రీ లే ఇది స్త్రీ జాతికే అవమాన కరమైన విషయం. స్త్రీ హృదయాన్ని అంత అవహ్యంగా చిత్రకరించి చౌకబారు హాస్యాన్ని కలిగిస్తున్నారంటే వేటి సమాజం యొక్క నాడీగుపునకొంతవరకైనా బోధపడుతుంది.

స్త్రీ లూ, పురుషులూ సమానమేనని నైతిక సూత్రాలు యిద్దర్కీ ఒకటే నని గ్రహించాలి. దాన్ని అమలు జరపాలి. కుటుంబంలో మగ పిల్లవాడు తప్పు చేసినా, ఆడపిల్ల తప్పు చేసినా ఒకే రకంగా దండన జరగాలి ఇరువురి ఉత్సాహ జీవితాలు గూడ ఒకే మాదిరిగా, ఒకే న్యాయాన్ని అన్వయించి మాట్లాడుకొంటే యిద్దర్నీ పిల్లలకుగతి గావాలి.

స్త్రీ జాతి ఉద్ధరించడానికి సాంఘిక కోద్యమాలు కొల్లలు. ప్రభుత్వం స్త్రీల అభివృద్ధికి జరిపే కృషికి పునాది. మార్గదర్శకత్వం చేసిన వెలుగు దివ్వెలు సంఘ సంస్కరణోద్యమాలే అంటే అసత్యం కాదు. ఎందరో పుణ్యాత్మలు స్త్రీ జనోద్ధరణకు తమ జీవితాల్ని అంకితం చేశారు.

వారందరి ప్రత్యేక సేవల తమ్ముగాకుండా విషయము యొక్క ప్రాముఖ్యం అందుకొని విశాల దృక్పథాన్ని అలవరచుకొని పురోగామి కావాలి.

పాతను కడతాడడం కొత్తను అంటడ్డు కోవడం కంటె ఎక్కువ కష్టం. కొత్త పుంతల్లో పయనిస్తూనే ఉంటాం. వెనక్కి తిరిగి తిరిగి చూస్తూనే ఉంటాం. వెనుక చూపు త్వరగా మరల్చు కోలేం అది మానవ నైజం. స్త్రీలలో అది మరింత వస్తుతంగా కనిపిస్తుంది. కొత్త విధానాలపై మోజు ఉన్న, పాత వాటిపై వ్యామోహం ఎక్కువ, చిన్న మార్పు పైకం కనుకత్వం పొందడానికి ఎన్నో శతాబ్దాలు పడుతుంది.

పద్యాన్నడుగలేని స్త్రీ పురుషుల జీవితంలో ఎంతో వ్యత్యాసముంది. కట్టూ పనుపు రువకు వారికి గల అవకాశాల్లో వ్యత్యాసముంది. అందుచేత వారి వారి దృక్పథాలో, వ్యవహారాలలో అంతరమ్మ మొదడం అవిధార్య మైనట్టిది ఈ పరిస్థితిని స్థిరపరిచి కొని మనం పరిశీలించినట్లయితే స్త్రీ లోని కంటుకుని తత్వాన్ని పొడుగుతూ తత్వాన్ని అర్థం చేసికోగల్గుతా.

అయినప్పటికీ విద్యావంతులు, సంస్కరణ వాదులు, మంచి పేరికలలోనే విశాల దృక్పథం, భావోన్నతత్వం, కొనవడడం విదారకరమైన విషయం. సామాజిక జీవనవరణం. కుటుంబంలో అనుకూల వాతావరణం, ఆప్తుల ప్రోత్సాహం, ప్రోద్బలాలు కలిగియ ది గూడ తమ హృదయం నంకీర్ణతను ఎత్తిపెట్టలేక పోవడం జరగకమైనదేది.

ముఖ్యంగా తోటి స్త్రీ దుర్భర పరిస్థితుల్లో దురవస్థల్లోనుంటే సాంఘిక బంధనాల ఎలలో చిక్కుకొని యుంటే ఆ స్త్రీ పట్ల సోదరి భావంతో జాకపోయిలా కనిపించం తోటి మానవుడుగా సాగుతూతి తెలిపే వహృదయత లోపించం. పైగా స్త్రీ అను స్త్రీ పే పేరెత్తి చూడడం, తూలనాడడం జరుగుతున్నది. స్త్రీ కి సమాజంలో పురుషుల వలన కంటె స్త్రీల వల్లనే ఎక్కువ అవమానం జరగుతున్నది తమ మాటలో గాని, తమ పనులలోగాని ఏ స్త్రీకి యైనా పురుషుని వల్ల అన్యాయం జరిగితే మొట్టమొదట నివసించేది స్త్రీలే. బంగారం బంగారమే తమ వితిత్రకిని దాటుకొన్నవారు కొందరు సోదరీమణులు. అవగాహనచేసిన పురుషుని ప్రేమం వస్తుంటడం, విరసరాదియైన స్త్రీని తెగనాడడం స్త్రీలకే చెల్లుతుంది. చిత్రకారుడు కుంచెరిం గా. ఎప్పుడూ ఇంతే కా రూపు లు చూపు వంతేపం చేసి. ఆ వంద ం చెడి స్త్రీ లే ఇది స్త్రీ జాతికే అవమాన కరమైన విషయం. స్త్రీ హృదయాన్ని అంత అవహ్యంగా చిత్రకరించి చౌకబారు హాస్యాన్ని కలిగిస్తున్నారంటే వేటి సమాజం యొక్క నాడీగుపునకొంతవరకైనా బోధపడుతుంది.

స్త్రీ లూ, పురుషులూ సమానమేనని నైతిక సూత్రాలు యిద్దర్కీ ఒకటే నని గ్రహించ